

Geeraerts ontving de Belgische Staatsprijs: 'n jammerlijke bekroning

JEF GEERAERTS, Gangreen 1. Manteau, f 10,50

OUD-KOLONIAAL Jef Geeraerts debuteerde met de roman *Ik ben maar een neger*, op een ogenblik dat de Belgische koloniale politiek, de onafhankelijkheid van Kongo, en de daarmee gepaard gaande binnenlandse en internationale moeilijkheden in het brandpunt van de wereldbelangstelling stonden. Het succes van Geeraerts semi-bestseller - die jammer genoeg niet de Havelaar van het Belgische koloniale regime - vond zijn oorsprong in de frustraties van dat deel van het Belgische profitaat dat, na een decennia lange schaamteloos misdadige exploitatie, met één slag al zijn voorrechten teloor zag gaan in de maalstroom van de inlandse en internationale bewustwording. Jef Geeraerts lag als volwaardig koloniaal 'te kreunen van heimwee' naar dat prachtige land van voor 1960, waar de wet van de blanke wet was, en de inlandse Kongolese intellectuele elite het tot de status van huisknecht ('boy') of lagere bediende kon brengen als zij zich deemoedig en onderdanig onderwierp aan het gezag van de blanke Uebermensch, en elke kontestatie angstvallig vermeed. Onder het motto van uitgerekend Saint-Exupéry: 'Neem die wilde, Je kunt zijn woordenschat verrijken en hij

wordt een onverbetterlijke babbelaar. Je kunt hem de hersens volproppen met al je kennis en die babbelaar wordt een verwaande grootspreker', ontpopte Jef Geeraerts zich als een uitgesproken racist voor wie een neger altijd een minderwaardig wezen blijft.

ZOALS het auteurs van bestsellers betaamt, bleef Jef Geeraerts vlijtig dezelfde weg bewandelen en vloeiden de Kongo-romans en verhalen onverpoosd uit zijn wel wat al te productieve pen: *Schroot*, Het verhaal van Matsombo, *De taaië*, *De vulkanen*, *Water en Waar de Kali-Yuga niet doordringt*. Oppervlakkig-ongenuanceerd en vlot-gemakkelijk speelde Jef Geeraerts telkens weer op bewuste en latente racistische ressentimenten van zijn lezers. Van pocket tot pocket betreurde hij wrang-wraaklustig, de teloorgang van het overzeese paradijs.

Met de evolutie in het uitgeverbedrijf evolueerde de onopvallende pocket tot volwaardige paperback. De stinkende waar werd keuriger verpakt, maar zij bleef daarom niet minder stank verspreiden. **GANGREEN 1** - de kous is nog lang niet af - is zo mogelijk nog onwel-

riekender dan de vorige: personages, problematiek, ressentimenten blijven weliswaar dezelfde, maar de racistische standpunten worden nog wat aangepunt.

De plaats waar de actie inzet is 'een negerij van wat scheve hutten' (p. 7), 'boy Mohungu is een schurk' (p. 8), 'godverdomde nikkers verspreiden een scherpe apelucht' (p. 16), de blanke opperheer jaagt zijn 'boy' weg 'walgend van zijn zwarte huid' (p. 17), zijn liefje Thérèse is 'ongewoon precieus voor een negerin' (p. 20). De blanken daarentegen genieten uitbundig van de jonge zwarte vrouwen - waar dienen zij anders voor? - zuipen overdadig whisky, schieten hun revolver leeg in het plafond, en geven zich, zoals dat de heren der schepping betaamt, ongestoord over aan 'het mannelijk bedrijf der jacht'.

Wanneer de Kongolezen deze ondraaglijke tirannie en terreur niet langer accepteren, en in alle delen van Kongo opstanden uitbreken, neemt het hoofdpersonage dienst in een repressieve para-commando-eenheid, 'op 20 april 1959, de laatste dag van het Teken van het Vuur bij uitstek, de verjaardag van Adolf Hitler'. Gewkwetst in zijn almachtige eigendunk kan hij de nederlaag niet aanvaarden: 'Ik beseftte dat het Belgisch gezag in Kongo, dat me zes jaar lang had toegelaten trots, ongenadig, triomfantelijk mijn persoonlijke wil door te drijven, in enkele maanden tijd een bespottelijke parodie was geworden en ik was razend'. (p. 194). Zijn weerwraak is bloedig en barbaars: 'Ik zoek gretig een nieuwe schiethoek aan de andere kant van de boom, ik merk dat de neger zijn gezicht tegen de tak heeft aangedrukt, ik zie dat hij pijn heeft maar hij geeft geen kik, één hand houdt hier alles tegen en ik hef het geweer op, mik op de palm aan de wortel van de middelvinger, barràng!, en dan tuimelt de bavian naar beneden.' (p. 204).

DIT boek werd door de jury bestaande uit Paul De Vree, Marcel Janssens, Clara Haesart en Lieve Scheer met drie stemmen tegen één bekroond met de driejaarlijkse Belgische staatsprijs voor verhalend proza. Het vijfde jurylid, Piet Van Aken, weigerde terecht aan de eindstemming deel te nemen en verliet om principiële redenen de vergadering.

Veel commentaar past hier niet. In een samenleving waar auteurs gelauwerd worden die het neerschieten van negers verheerlijken omdat het toch maar bavianen zijn, maakt Mein Kampf nog best een kans.